

2025-12-16

LI2025/01500

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar: en robust skogspolitik för aktivt skogsbruk

Sammanfattning

Skogspolitiken berör oss alla. Det är en komplex och global fråga som måste hanteras seriöst, inkluderande och långsiktigt. Skogsutredningen inkluderar många olika förslag men misslyckas med att fullfölja ambitionen om ett nytt helhetsgrepp för att utveckla svensk skogspolitik för framtiden. För GS-facket är det särskilt allvarligt att utredningen inte ger svar på hur framtidens jobb ska säkras eller hur schyssta villkor ska garanteras. Trots att antalet jobb har sjunkit och det finns en utbredd exploatering av migrantarbetare.

Sverige behöver utveckla en skogspolitik där samhällsintresset är överordnat och där vi samordnar de ekonomiska, ekologiska och sociala intressena. Det i sin tur förutsätter en noga analys över omvärldsutvecklingen och en bred samling bland berörda parter. Även om det är bra att utredningen har fokus på att svenskt skogsbruk ska leverera råvara till industrin saknas andra viktiga värden och styrande mål. Till exempel såsom antalet (lokala) heltidsjobb eller högre förädling samt skogens anpassning till klimatförändringarna. Utredningen hade behövt mer resurser och längre tid för utveckling av skogsbrukets jobbskapande, affärsmodeller och konkurrensförmåga. Därtill hade det behövts en analys kring det förändrade klimatet och hur skogsbruket ska hantera mer extremväder, skaderisker, förändrade växtzoner. Dessutom behövs en gedigen analys kring omvärldens påverkan på den svenska skogspolitiken och hur det svenska skogsbruket ska klara konkurrensen framöver.

Utredningen saknar åtgärder mot exploateringen av migrantarbetare och för fler jobb med schyssta villkor

Enligt Formas är nästintill all arbetskraft inom skogsvården utländsk arbetskraft. Precis som det mycket mer uppmärksammade läget med bärplockarna kännetecknas denna sektor av systematisk exploatering och omfattande mänskligt lidande. Myndigheter såsom Upphandlingsmyndigheten och Arbetsmiljöverket har också pekat på dessa problem sedan en längre tid. Det är en oacceptabel utveckling från att lokalt anställda skötte skogsvården till vinning för det lokala samhället till ett modernt slaveri som sker i skymundan i svenska skogar. Här behövs det krafttag från samhället med exempelvis riktat arbete från rättsväsendet, mer resurser till myndigheterna och politisk reglering.

De senaste decennierna har det skett en fragmentarisering av arbetskraften i skogsbruket. Tidigare hade de stora skogsbolagen egna arbetslag med skogsarbetare. Det avskaffades i förmån för nuvarande system där många små entreprenörer pressas att sänka villkoren för att vinna anbud. Det bidrar till färre jobb, sämre villkor, arbetskraftsbrist, hög press, risk för skador, med mera. Utredningen borde analyserat detta och föreslagit åtgärder.

Utredningen borde nyttjat möjligheten till att förnya skogspolitiken för framtiden

Den svenska skogspolitiken och skogsbruket behöver uppnå olika samhällsnyttor och vinna ett brett politiskt och folkligt stöd. Olika experter har pekat på att utredningen borde ha genomförts parlamentariskt med representation av olika partier. Det hade kunnat minska konfliktnivåerna och trygga långsiktiga ramar för exempelvis både den hållbara omställningen och skogsindustrins investeringsförutsättningar. Som beskrivet ovanstående hade även utredningen tjänat på en längre tidsram, fler experter och mer resurser. Det är en förutsättning då skogsfrågan är komplex och mångfacetterad. Framöver behövs en ny större utredning för att verkligen ta ett helhetsgrepp om framtiden för skogspolitiken och för skogsbruket.

Utredningen borde ha breddats för en konkurrenskraftigare svensk skogsindustri som levererar högre värden

Sverige behöver en skogspolitik för fler jobb med schyssta villkor och en mer levande landsbygd. Överlag börjar och slutar utredningen med industrins verklighetsbild här och nu. Det hade behövts förslag om hur man ökar förädlingsvärdet så att fler goda jobb kan skapas och ekonomin kan växa på riktigt. Utredaren gör generösa antaganden om att många nya jobb kan skapas med högre skoglig tillväxt och mer brukande. Dessa siffror är ifrågasatta och bygger på en multiplikatoreffekt som är omtvistad. Det är smärtsamt uppenbart för GS-fackets medlemmar att sambandet är bruten mellan högre avverkning och fler jobb. I Sverige har avverkningen ökat under de senaste decennierna samtidigt som antalet jobb har minskat.

Det svenska skogsbrukets andel av BNP har sjunkit från 2,8 procentenheter i början av millenniet till 2,2 % år 2020. Dessvärre har satsningarna på forskning och utveckling sjunkit över tid. Därtill har även förädlingsvärdet minskat. Det är en olycklig utveckling som hämmar landsbygdens villkor, Sveriges konkurrenskraft och uteblivna möjligheter för klimatomställningen. Ett högre förädlingsvärde skulle innebära mer nischade företag som kan klara internationell konkurrens, utveckla lokalområdet och skapa fler jobb med schyssta villkor. Det finns även skäl att tro att ett högre förädlingsvärde innebär fler långlivade produkter som också medföljer andra samhällsnyttor, såsom minskad resursanvändning och mer kolinlagring. Både politiken och branschen

säger sig eftersträva högre förädling men precis som med utredningen visar det sig i handling mest handla om att fortsätta på samma vis. Att bygga mer i trä vore en katalysator för att höja förädlingsvärdet och accelerera omställningen. Men utredningen lyfter inga sådana förslag.

Därför behöver Sverige en mer offensiv näringspolitik för en mer värdeskapande, långsiktig och konkurrenskraftig industri. Istället pekar utvecklingen mot att kortsiktigheten tilltar i form av alltmer ensidig vinstjakt och kostnadspress. Vilket speglar den ökande finansialiseringen av skogen där kvartalsrapporter blir allrådande likt [fastlaget av en ny rapport](#). Den sjunkande avverkningsåldern riskerar att leda till att träden inte lagrar maximalt med koldioxid och inte avverkas när de kan ge maximalt med finvirke.

I det globala syd utvecklas skogsbruket och träindustrin alltmer. Förutom lägre arbetskostnader är även den skogliga tillväxten högre. Den internationella konkurrensen i kombination med digitaliseringen är en utmaning för den svenska pappersmassindustrin - en viktig sektor för vårt land och avgörande för lokala samhällen. I takt med ökande virkesbrist blir det allt mer angeläget att politiken tar ett samlat grepp för att utveckla pappersmassaindustrins råvarutillförsel, såsom ökad effektivitet eller återbruk, och förädling, exempelvis inom textilier.

Klimatförändringarna innebär risker och utmaningar för skogsbruket. Vissa forskare pekar på att dessa till och med kan vara av existentiell karaktär då de värsta prognoserna av klimatförändringarna inkluderar tipping points där skogen dör ut. Utredningen hade behövt mer utförliga analyser och fler förslag för ett mer resilient och långsiktigt skogsbruk. Därtill finns det frågetecken och risker kring förslagen om gödsling som behöver utredas vidare.